

משרד החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות חורנית

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
בעריכת נחמה ליבוביץ
שבת העשרים ושש

הפטרה לשבת ראש חודש
ישעיה ס"ו

תרומה (תשכ"ז)

א. שאלות כלליות:

1. לפי מה כמה חוקרים מתאר פרקנו בחלקו הראשון א' - י"ד שלשה שלבים ביחסי ה' אל עמו ו' חלקו השני (בפסוקים ט"ו-כ"ד) אינו אלא מפרס את הנאמר בשני השלבים האחרונים בחלק הראשון בלבד.
חסבר את מבנה פרקנו לפי זה!
2. רבי מוצאים כמה רעיונות משותפים בפרקנו עם רעיונות שבספורי תהלים ב' ג"א, אלו הם?
3. לדעת כמה מפרשים חוזרת הנבואה האחרונה שבספר ישעיה בפסוקיה הראשונים על הנאמר בנבואה הראשונה שבספר ישעיה, פרק א' י"א-ט"ו. ואלו לדעת שד"ל "אין הפסוקים האלה (ב' ג') דומים בענינם לנאמר ביסעיה א' "למה לי רוב זבחיכם..."
נסח להכריע בין שתי הדעות.

ב. ב' זאת כל אלה ידי עשתה ויחיו כל אלה.

1. למי מוטב "אלה" שבתחילת הפסוק?
2. גראה שחסר בפסוק חלק המשפט הבא לתשלום את "ויחיו", באר את שלש המלים האחרונות!

ג. ג' שוחט השור סכה איש
זובח השח עורף כלב
מעלה מנחה דם חזיר
סזכיר לבונה סברך און.

רש"י ... אבל עתה אין לי חפץ בכם שהרי 'שוחט השור' הכה את בעליו וגזלו ממנו, לפיכך ד"ה זובח השח - דומה לפני כעורף את חכלב, ד"ה והמעלה את המנחה - חרי הוא סקן לפני כום חזיר. ד"ה סזכיר לבונה המסמך לבונה, כמו (ויקרא ה' י"ב) "אזכרתה" (שם כ"ד ז') "והיתה שלחם לאזכרה".
ד"ה סברך און: מהסיר אונס - זהו פירושו.

ישעיה סבראני מי ששוחט השור לפני סכה איש, את הדומה השומר את העדר ולוקחו בנזלה. ד"ה זובח השח עורף כלב - השומר את העדר וגזלו ואני נמא גזל בעולה. ד"ה והמעלה מנחה - כך היא לפני כמו דם חזיר, שאין מביאים אותה ברצון.

בארך ד"ה שוחט השור: כלומר חרי זה ירצה לפני? אם על מנחמי ישחט שור ועל מנח האלילים זובח גח איה? ואם הוא מקריב שה לעמו ועורף כלב לשם עבודה זרה!
מעלה מנחה על שולגי המחור, ומעלה דם חזיר על בטח השיקוצים. ד"ה סזכיר לבונה ומברך און - שם עבודה זרה, ע"ד הכתוב (שמואל א' ט"ו) "ואון ותרפים הפצרו". הגח בזה יחולל שמי שמי פעמים: (א) בטח שיתן כבודי לפסילים, (ב) בטח שיסחית כונת הקרבן ויחשוב בלבו לתת לו שוה.

מלבי"ם ד"ה שוחט: אמנם אתם מביאים קרבנות ועודכם בישאכם ואיבכם שבים אלי, דעו, כי בין מי שהוא שוחט השור לקרבן, או מי שהוא סכה איש לרצוח נפש, בין מי שהוא זובח השח לקרבן ובין מי שהוא עורף כלב, וכן מי שהוא מעלה מנחה לקרבן וכנגדו מי שמעלה דם חזיר לע"ז או מי שהוא סזכיר את ה' ע"י לבונה שמביא, או מי שמברך און את העבודה הזרה, דעו, כי שני אלה הקצוות שוים בעיני, כי גם אלה הראשונים - שהם שוחט השור, זובח השח, מעלה מנחה סזכיר לבונה בחרו בורכיהם, הדרכים שהם חושבים לעבוד אותי בתם אינם עושים מצד סצותי, רק מצד בחירתם, כי אנכי איני רוצה בקרבנות כאלה בלא תשובה והכנעה לפני, וכן הצד השני - שהם סכה איש, עורף כלב וכו' - בשקוציהם בפשם הפצה.

- ה. ג' ... גם המה בחרו בדרכיהם...

הלכה ג': ודבר זה עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוה... וכל שיחפץ האדם לעשות ממעשה בני אדם - עושה, בין טובים בין רעים, ומפני זה הענין נאמר (דב' ה' כ"ו): "מי יתן זהיה לבבם זה להם", כלומר - שאין תגדל כזפה בני האדם ואלא גוזר עליהם לעשות טובה או רעה, אלא הכל מסור להם...

הסבר, למה לא הביא הרמב"ט את הפסוקים לפי סדר המקרא והקדים את הפ' ממלאכי לפ' מישעיה?

שמות רבה משפטים ל"א (פ"ג)

אבל הקב"ה אינו כן. מי הם עממי העניים, רואה לפניו וצדק בו. רצונך לידע - ראה מה כתיב: (ישע' כ"ו) "כה אמר ה' השמים כסאי והארץ היום רגלי" - מה כתיב אחריו? "ואל זה אביט אל עמי ונכה רוח".

× האם מפרש המדרש את פסוקנו כפשוטו או דורשו שלא כפשוטו?